

COVID-19 VE NON-COVID-19 TANILI HASTALARDA EKSTRAKORPOREAL MEMBRAN OKSİJENİZASYON (ECMO) UYGULAMASININ ENFEKSİYÖZ KOMPLİKASYONLARI

Rahmet Güner¹, Ömer Aydos², Yasemin Tezer Tekçe³, Sema Turan⁴, Seval İzdeş⁴, Ümit Kervan⁵, Yeşim Aybar Bilir², Sümeyye Kazancıoğlu², Bircan Kayaaslan¹, İmran Hasanoğlu¹, Ayşe Kaya Kalem¹, Fatma Eser¹, Sabit Kocabeyoğlu⁵, Işıl Özkoçak Turan⁴, Deniz Erdem⁴

¹Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara Şehir Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Ankara

²Ankara Şehir Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Ankara

³Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ankara Şehir Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Ankara

⁴Ankara Şehir Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Ankara

⁵Ankara Şehir Hastanesi, Kalp ve Damar Cerrahisi, Ankara

GİRİŞ

- Son iki yılda, önemli bir morbidite ve mortalite nedeni olan COVID-19 enfeksiyonu, alt solunum yollarını etkileyerek hastalarda Akut Respiratuvar Distres Sendromuna (ARDS) neden olabilmektedir
- ECMO, ARDS tablosu gelişen hastaların oksijenizasyonunu sağlamak veya COVID-19 ilişkili komplikasyonlarda dolaşım desteği sağlamak amacıyla kullanılabilir

İki temel ECMO tipi kullanılmaktadır;

A.Venö-Venöz: Hipoksemi ve hiperkarbiyi düzeltmek amacı ile kullanılır. COVID-19 enfeksiyonda, ARDS gelişen hastalarda genellikle bu yöntem kullanılmaktadır

B.Veno-Arteriyel: Oksijenizasyonu sağlarken beraberinde kardiyak destek ve dolaşım desteği de sağlar. COVID-19 enfeksiyonun komplikasyonları olan miyokardit, masif pulmoner emboli ve akut koroner sendrom gibi mekanik dolaşım desteği gereken durumlarda ihtiyaç duyulabilmektedir

AMAÇ

Çalışmamızda; Ankara Şehir Hastanesi'nde COVID-19 enfeksiyonu ve COVID-19 dışı nedenlerle ECMO kullanılan hastalarda gelişen enfeksiyonların değerlendirilmesi amaçlandı

YÖNTEM

- Araştırmamız retrospektif ve gözlemsel olarak planlandı
- Çalışmaya Şubat 2019-Ocak 2022 tarihleri arasında 48 saatten daha fazla süre ile ECMO ile takipli 73 hasta dahil edildi

YÖNTEM

- **İstatistik:** Verilerin istatistiksel analizinde SPSS 28.0 programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerden kategorik değişkenlerin hesaplanmasında sayı ve yüzde, sayısal değişkenler için ortalama, standart sapma, medyan ve minimum-maksimum değerler kullanılmıştır. Kategorik değişkenlerde iki grubun karşılaştırılmasında ki-kare testi, ki-kare şartları sağlanmadığında ise Fisher Exact testi kullanılmıştır. Sürekli değişkenler için veriler Student's t-testi ile, parametrik test koşullarında ise Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. P değeri $<0,05$ olması halinde istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

SONUÇLAR

FAKTÖR	N=73 (%)
CİNSİYET(M/F)	49(%67.1) / 24(%32.9)
YAŞ	51.0±12.5(24-77)
GRUP(COVID-19/NON-COVID-19)	32(%43.8)/41(%56.2)
ECMO TİPİ	
Veno-Venöz	33 (%45.2)
Veno-Arterial	40 (%54.8)
MORTALİTE	66 (%90.4)

FAKTÖR**N=73 (%)****ECMO SÜRESİNCE BAKTERİYEL ENFEKSİYON ATAĞI**

46(%63)

KAN DOLAŞIMI ENFEKSİYONU

30 (%41.1)

AKCİĞER ENFEKSİYONU

30 (%41.1)

ÜRİNER SİSTEM ENFEKSİYONU

9 (%12.3)

İKİ VEYA DAHA FAZLA ODAK

22 (%30.1)

COVID-19 & NON-COVID-19

Faktör	COVID-19	Non-COVID-19	p
ECMO öncesi YBÜ yatış süreleri(gün)	10.1±6.7	5.8±9.5	<0.001
ECMO öncesi MV takip süreleri(gün)	4.1±5,7	0,4±1.5	<0.001
ECMO tipi			<0.001
V-V	29 (%90,6)	4 (%9,8)	
V-A	3 (%9.4)	37 (%90,2)	

COVID-19 & NON-COVID-19

Faktör	COVID-19	Non-COVID-19	p
ECMO öncesi bakteriyel enfeksiyon atağı	9 (%30)	10(%24.4)	0.598
ECMO öncesi antibiyotik kullanımı	29 (%90.6)	15 (%36.6)	<0.001
Steroid	31(%96.9)	8(%19.5)	<0.001
Biyolojik Ajan	23(%71.9)	1(%2.4)	<0.001

COVID-19 & NON-COVID-19

ODAK	COVID-19 N(%)	Non-COVID-19 N(%)	p
ECMO SÜRESİNCE BAKTERİYEL ENFEKSİYON ATAĞI	26(%81.3)	20 (%48.8)	0.004
KAN DOLAŞIMI ENFEKSİYONU	20 (%76.9)	10 (%50)	0.057
AKCİĞER ENFEKSİYONU	18 (%69.2)	12 (%60)	0.515
ÜRİNER SİSTEM ENFEKSİYONU	5 (%19.2)	4 (%20)	1.0
İKİ VE DAHA FAZLA ODAK	17 (%65.4)	5 (%25)	0.007

COVID-19 & NON-COVID-19

Faktör	COVID-19	Non-COVID-19	p
ECMO süresince antibiyotik kullanımı	32 (%100)	32 (%78)	0.005
ECMO süresince antifungal kullanımı	17 (%53.1)	11 (%26.8)	0.022
ECMO süresince fungal enfeksiyon atağı	4 (%12.5)	7 (%17.1)	0.746

COVID-19 & NON-COVID-19

Faktör	COVID-19	Non-COVID-19	p
Mortalite	31 (%96.9)	35 (%85.4)	0.127

ENFEKTE & NON-ENFEKTE

Faktör	Enfekte	Non-Enfekte	p
ECMO süresi(gün)	20.4±17.9	9.8±6.9	0.001
ECMO öncesi YBÜ yatış süresi (gün)	9.7±8.8	4.3±7.3	<0.001
ECMO öncesi MV süresi (gün)	2.8±5.1	0.7±1.6	0.011

ENFEKTE & NON-ENFEKTE

Faktör	Enfekte	Non-Enfekte	p
ECMO tipi			0.003
V-V	27 (%58.7)	6 (%22.2)	
V-A	19(%41.3)	21 (%77.8)	
Steroid	29(%63.0)	10 (%37.0)	0.032
Biyolojik Ajan	18 (%39.1)	6(%22.2)	0.138
Mortalite	43 (%93.5)	23(%85.2)	0.412

ETKENLER

İzole edilen etkenler	N	%
<i>A.baumannii</i>	44	42
<i>K.pneumoniae</i>	18	17
Koagülaz negatif stafilokoklar	12	11
<i>E.faecalis</i>	6	5
<i>S.maltophilia</i>	5	5
<i>S.aureus</i>	4	4
<i>P.aeruginosa</i>	4	4
<i>B.contaminans</i>	3	3
<i>E.coli</i>	3	3
<i>E.faecium</i>	3	3
<i>Serratia spp.</i>	1	1
<i>Proteus spp.</i>	1	1

TARTIŐMA

- Ulusal ve uluslararası COVID-19 rehberlerinde kullanım endikasyonu, kullanım zamanı ve Őekli açısından net sınırlar belirli olmasa da ARDS gelişen hastalarda oksijenizasyonun sağlanabilmesi amacıyla ECMO'nun kullanılabileceği belirtilmektedir
- Ancak ECMO nedeniyle hastalara yapılması gereken ek invaziv girişimler beraberinde sekonder enfeksiyon riskini de artırmaktadır

- Çalışmamızda ECMO ile takip edilen hastalardan; COVID-19 grubunda enfeksiyon sıklığının arttığı saptanmıştır
- COVID-19'a sekonder gelişebilen hiperinflamatuvar sendromun ve tedavi amacıyla kullanılan immünsupresiflerin enfeksiyonlara yatkınlığı artırması önemli bir faktör olabilir

- Enfekte olan hastalarda ECMO öncesi yoğun bakım ünitesinde kalış süresi ve ECMO öncesi mekanik ventilasyon süresi daha uzun bulundu
- Bu durum ECMO öncesi yoğun bakımda takip ve mekanik ventilasyon süresinin uzaması enfeksiyon riskini artırdığının bir göstergesi olabilir

SONUÇ

- ECMO desteği ile takip edilen hastalarda gelişen enfeksiyonlar prognozu belirleyen önemli bir faktördür
- ECMO süresince gelişebilecek enfeksiyonların ve mortalitenin önlenmesi açısından enfeksiyon kontrol önlemlerine azami uyum önemlidir

TEŞEKKÜRLER